

Enskild motion

Motion till riksdagen 2018/19:2500

av **Kristina Yngwe (C)**

Skydda den värdefulla åkermarken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för åkermarken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Åkermark exploateras för både bebyggelse, infrastruktur och industribyggnation. Under senare delen av 1900-talet ökade antalet tätorter såväl som tätorternas invånarantal markant. Detta har inneburit en expansion av tätorternas yta, vilket har lett till att åkermark tagits ur bruk för att istället bebyggas. Bara mellan 1996 och 2005 minskade arealen åkermark i Sverige med 2 700 hektar till förmån för nybyggnation och utbyggnad av bostäder. Samtidigt är Sverige ett av de länder som har mest asfalterad yta per invånare, vilket innebär att det finns gott om utrymme för förtätning.

I MB 4 § 3 kap. beskrivs jordbrukets betydelse och vilken hänsyn som bör tas till åkermark vid bebyggelse: ”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.” (MB 1998:808)

Det finns alltså ett skydd i lag, men det är i tillämpningen det brister. Jordbruksverket presenterade 2013 en analys av hur svensk åkermark exploaterats under perioden 2006–2010, och konstaterar att exploateringen av åkermark ökat jämfört med perioden 2001–2005. I rapporten påpekas att endast 20 % av svenska kommuner har en plan för hur kommunens åkermark ska bevaras samt att det saknas korrelation mellan förekomst av åkermarkspolicy och andel åkermark i kommunen. I rapporten lyfter författarna en oro för att hållbarheten i resursbevarandet underordnas mer kortsiktiga ekonomiska värden.

I en annan av Jordbruksverkets rapporter från samma år utvärderas tillämpningen av lagstiftningen som reglerar när åkermark tas i anspråk för byggnation. Kommunernas översiktsplaner har granskats, och skribenterna konstaterar att jordbruksmark ofta

exploateras utan de avvägningar och beslutsunderlag som lagen kräver. Även här lyfts en oro över att lagstiftningens långsiktiga perspektiv på resurshushållning får stå tillbaka för externa intressenters efterfrågan på mark för byggnation. Slutsatsen som kan dras är att för att åkermarken ska bevaras och exploateringen ska minska så måste skyddet av åkermarken stärkas. Dels måste kraven på beslutsunderlag stärkas och definitionen och motiveringen av vad som utgör ett väsentligt samhällsintresse måste tydliggöras. Därför bör regeringen tillsätta en utredning som tittar på hur kommuner definierar väsentligt samhällsintresse och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fundera. Dessutom bör regeringen ge länsstyrelsen i några utvalda län, däribland Skåne, i uppdrag att med stöd av berörda myndigheter såsom Trafikverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Boverket kraftsamla med kommuner och andra aktörer för att hitta fungerande metoder för att långsiktigt bevara den värdefulla åkermarken. Under 2014 presenterade Miljömålsberedningen ett delbetänkande kring hållbar användning av jordbruksmark, där man bland annat konstaterar att det är mycket viktigt att bevara jordbruksmarken och skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt jordbruk. Det är således viktigt att regeringen arbetar vidare med de förslag som framkommit i delbetänkandet.

Kristina Yngwe (C)